

Nr 22

Skatteutskottets betänkande i anledning av motioner beträffande reklam-skatten.**Motionerna**

I detta betänkande behandlas motionerna

1973:8 av herr Helén m. fl. (fp) vari hemställs
att riksdagen beslutar upphäva reklam- och annonsskatten;

1973:889 av herr Nordstrandh m. fl. (m) vari hemställs
att riksdagen beslutar undanta den annonsering och övrig reklam, som i studieutbudssyfte bedrivs av olika utbildningsanstalter och erkända studieförbund, från annons- och reklamskatt;

1973:890 av herr Nordstrandh m. fl. (m) vari hemställs
att riksdagen beslutar undanta gudstjänstannonsering från annons- och reklamskatt;

1973:1007 av herr Brundin m. fl. (m) vari hemställs
att riksdagen beslutar upphäva reklamskatten på trycksaker;

1973:1034 av herr Jonsson i Mora m. fl. (fp, m) vari hemställs
att riksdagen beslutar avskaffa reklamskatten.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt förordningen (1972:266) om skatt på annonser och reklam skall särskild skatt (*reklamskatt*) erläggas för annons, som är avsedd att offentliggöras inom landet, och för reklam, avsedd att spridas inom landet i annan form än annons. Reklam som visserligen framställs i Sverige men offentliggörs utomlands beskattas däremot inte. Import av reklamtrycksaker beskattas vid införseln.

Skatten utgår på vederlaget exklusive skatt och utgör 6 % för annons i allmän nyhetstidning, annars 10 %.

Skatteplikt föreligger för annons som avser reklam och för annan annons för vilken vederlag utgår samt för reklam som i annan form än annons återges i s. k. ljudtidning, i eller i anslutning till trafikmedel, butiklokal, sportanläggning, teater eller liknande lokal, på fastighet eller allmän plats eller på annat motsvarande sätt, genom visning av film eller återgivning av ljud, genom mässor eller utställning samt i reklamtrycksak.

Skattskyldig är den som i yrkesmässig verksamhet inom landet offentliggör skattepliktig annons eller skattepliktig reklam i annan form

än annons eller framställer skattepliktig reklamtrycksak. Den som är skattskyldig skall anmäla sig för registrering hos riksskatteverket. Skatten redovisas vanligen för perioder om 2 månader, och den skattskyldige skall utan anmaning inge deklaration för varje redovisningsperiod.

Till skattskyldig som redovisar reklamskatt för annonser i självständig periodisk publikation återbetalar riksskatteverket så stor del av den erlagda skatten för ett kalenderår som svarar mot en skattepliktig omsättning om högst 3 milj. kr. för helt år.

Beskattningsmyndighet för reklamskatt är riksskatteverket eller, i fråga om reklamskatt vid införsel, generaltullstyrelsen.

För budgetåret 1973/74 beräknas inkomsterna av reklamskatten till 91 milj. kr.

Utskottet

När 1971 års vårriksdag behandlade förslaget om införande av en annonsskatt, som främst hade till syfte att finansiera det samtidigt föreslagna presstödet, skedde det under trycket av en kompakt negativ opinion från pressens och reklammarknadens sida. Det förra året framlagda förslaget om komplettering av annonsskatten med en skatt även på viss annan reklam möttes av en likartad reaktion. Det torde ännu vara för tidigt att göra några säkra värderingar av annons- och reklamskattens verkningar, men man kan redan nu konstatera att flertalet av de farhågor som uttalades om beskattningen som ett hot mot pressens existens och som en fara för tryckfriheten och sysselsättningen inom de berörda branscherna framstår som klara överdrifter. Vad man säkert vet är att åtskilliga pressröster skulle tystnat om inte det genom beskattningen finansierade presstödet satts in.

I de motioner som utskottet behandlar i detta betänkande framförs tidigare avvisade önskemål om särskilda undantag för vissa typer av annonser men även krav på reklamskattens avveckling helt eller delvis. Till stöd för skattens avveckling upprepas i folkpartiets partimotion 1973:8 praktiskt taget alla argument som partiet anförde mot beskattningens införande.

Utskottet anser det inte meningsfullt att i detta sammanhang upprepa de invändningar mot motionärernas synpunkter som utskottet framförde vid den tidigare behandlingen av dessa frågor utan hänvisar i principfrågan till sina tidigare ställningstaganden (SkU 1971:30 och 1972:29).

Vad som däremot fordrar ett särskilt bemötande är motionärernas åberopande av svårigheterna att tolka och tillämpa bestämmelserna om reklamskatt på trycksaker, ett påstående som också framförs i motionen 1973:1007, där motionärerna begär att denna del av skatten skall avvecklas. I båda motionerna understryks dels att tryckerierna ställs i en besvärlig situation dels att gränsdragningsproblemen är betydande.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att utskottet i sitt betänkande om reklamskatten (SkU 1972:29) underströk att riksskatteverket skulle komma att ställas inför betydande svårigheter vid tillämp-

ningen av de då föreslagna bestämmelserna och att detsamma gällde tryckerierna i fråga om reklamtrycksakerna. Med anledning härav förordade utskottet vissa ändringar i syfte att skapa bättre förutsättningar för dessa skattskyldiga, och riksdagen godtog dessa förslag. Utskottet uttalade också att det fanns anledning anta att behov av författningsändringar kunde uppkomma relativt snart efter det att förordningen trätt i kraft. Med anledning härav förutsatte utskottet att beskattningsmyndigheterna skulle ta initiativ till förbättringar så snart det fanns anledning härtill.

De av motionärerna åberopade initialsvårigheterna kommer därför inte som någon överraskning för utskottet eller beskattningsmyndigheterna. Erfarenheterna från tidigare punktskatter pekar också på att det första skedet kan bli arbetskrävande för såväl skattskyldiga som beskattningsmyndigheter men att svårigheterna kan övervinnas efter en förhållandevis kort inkörningsperiod sedan reglerna modifierats på grundval av vunna erfarenheter. Motionerna avlämnades under januari månad, alltså innan ännu några deklarationer avseende reklamskatt på trycksaker hade behövt avges. Att under sådana omständigheter åberopa olägenheterna av trycksaksbeskattningen till stöd för skattens avveckling helt eller delvis vittnar enligt utskottets mening inte om att kraven är sakligt grundade utan om att de bygger på en förutfattad mening.

Ett annat skäl för skattens avveckling, som särskilt åberopas i motionen 1973:1034, är att kostnaderna för skatten skulle vara så höga att det skulle vara en ren nettovinst för statsverket att omedelbart avskaffa skatten. Utskottet finner denna beräkning grovt vilseledande. Motionärerna anger exempelvis kostnaderna för den statliga administrationen av skatten till 10 milj. kr. Skatteutskottet har för nästa budgetår tillstyrkt och riksdagen har beslutat anvisa sammanlagt drygt 70 milj. kr. till riksskatteverket. I detta belopp ingår vissa tjänster avsedda för reklamskatten med ett belopp som kan uppskattas till 1,2 milj. kr., medan tullverket inte begärt några särskilda tjänster för denna uppgift. Riksskatteverket beräknar totalkostnaderna för reklamskatten under 1973 till 1,4 milj. kr. och inkomsterna till 90 milj. kr. Detta betyder att statens utgifter för reklamskatten i inledningsskedet kan antas uppgå till högst ett par procent av den totala inkomsten av skatten. Utskottet är medvetet om att denna kostnad är större än genomsnittet för andra punktskatter för vilka administrationskostnaderna uppgår endast till någon eller några promille av inkomsterna. Vid en sådan jämförelse bör emellertid beaktas att skattesatsen för reklamskatten är låg och att de skattskyldiga är förhållandevis många. Det bör även observeras att kontrollkostnaderna normalt sett alltid blir störst under inkörningsperioden för att sedan successivt minska.

Utskottet vill med hänvisning till det anförda tillbakavisa de ekonomiska beräkningar som söker göra gällande att reklamskatten skulle vara förlustbringande för statsverket. Det har på senare tid även förekommit olika uppgifter om att uppbörden av reklamskatt inte har blivit den väntade och att skatten därför bör betraktas som ett misslyckande.

Finansministern har offentligen bemött vissa av dessa uppgifter, som emellertid trots detta upprepats i olika former. Vad som hänt är i huvudsak att näringslivet tidigare lagt en stor del av sina trycksaksbeställningar och även gjort förskottsinbetalningar i syfte att undvika reklamskatt, och verkningarna härav kan avläsas i den första skatteuppbörden. Det inträffade kan möjligen ge riksdagen anledning att framdeles överväga skärpta ikraftträdandebestämmelser i de fall det är nödvändigt att besluta om en punktskatt så lång tid före ikraftträdandet som fallet var med reklamskatten. Tidsfristen var i detta fall motiverad av hänsyn till de skattskyldigas och beskattningsmyndigheternas behov av tid för förberedelser.

Enligt utskottets mening kan man inte döma ut reklamskatten efter endast några månaders erfarenheter. Utskottet har inhämtat att riksskatteverket har för avsikt att inom kort lägga fram förslag till ändringar i reklamskatteförordningen på grundval av de hittills vunna erfarenheterna, och detta förslag kan förväntas leda till en proposition som kan behandlas av detta års riksdag. I avvaktan på den sålunda väntade översynen av reklamskatten är utskottet inte berett att tillstyrka bifall till de här behandlade yrkandena om skatteavveckling.

Utskottet vill i detta sammanhang något beröra en fråga som inte behandlas i motionerna men som tagits upp i två skrivelser till utskottet, nämligen skatten på mässor och utställningar. Handelskamrarnas nämnd har i en skrivelse till utskottet belyst frågan mycket utförligt och Leverantörföreningen kontors- och datautrustning har behandlat frågan med hänsyn särskilt till vissa fackmässor på datasidan. Av skrivelserna och av de informationer utskottet fått från riksskatteverket framgår att de nuvarande reglerna knappast kan bibehållas oförändrade och att det således finns skäl att ompröva denna del av reklamskatten om man inte kan finna regler som är invändningsfria från såväl praktiska som principiella synpunkter. Frågan kommer med all sannolikhet att behandlas av riksskatteverket vid verkets översyn av gällande regler. Det kan emellertid anföras principiella invändningar mot själva grundtanken att beskatta tillfälliga mässor och utställningar när man inte samtidigt beskattar permanenta utställningslokaler. Man kan också göra gällande att vissa stormarknader och därmed jämförliga försäljningsformer kan betecknas som en form av permanenta mässor. Det kan därför sägas innebära en diskriminering av de företag som inte har ekonomiska förutsättningar för ett mera permanent framförande av sina produkter att särskilt avgiftsbelägga deras framträdanden på mässor och utställningar. Utskottet som förutsätter att riksskatteverket kommer att belysa dessa frågeställningar mera ingående är i avvaktan på verkets förslag inte berett att nu förorda några ändringar på denna punkt.

Vad slutligen angår yrkandet i motionen 1973:889 om undantag för annonser och reklam som avser studieutbud och yrkandet i motionen 1973:890 om undantag för gudstjänstannonsering har utskottet tidigare avvisat motsvarande önskemål vid reklamskattens införande. Utskottet hänvisade då till att ett bifall till yrkandena rimligen endast kunde tänkas

på de grunder som reklamutredningen förordat, nämligen att undantag gjordes för all icke kommersiell annonsering. För att undvika problemen med gränsdragning mellan skattefria och skattepliktiga annonser tillstyrkte utskottet det i propositionen framlagda förslaget om att annonsbeskattningen skulle kvarstå i stort sett oförändrad och utan några undantag. Utskottet finner ingen anledning frånträda denna ståndpunkt och avstyrker alltså även dessa motionsyrkanden.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår

1. motionen 1973:8
2. motionen 1973:889
3. motionen 1973:890
4. motionen 1973:1007
5. motionen 1973:1034.

Stockholm den 3 april 1973

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Kristenson (s), Wörnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Stadling (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Marcusson (s), Björk i Gävle (c), Söderström (m) och fru Normark (s).

Reservationer

1. av herrar Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Larsson i Umeå (fp) och Söderström (m) som

dels anfört följande:

Annonsskatten infördes under stark kritik från pressens och näringslivets sida och utbyggnaden till en allmän reklamskatt möttes av en motsvarande reaktion och genomfördes trots att nästan samtliga remissinstanser avstyrkt reklamutredningens förslag. Reklamskatten har inte medfört att vi fått en bättre reklam men väl att pressen och den grafiska branschen ställts inför betydande svårigheter. De hittills vunna erfarenheterna av reklamskatten visar med all önskvärd tydlighet vådan av att införa en punktskatt på grundval av ett dåligt underbyggt utredningsförslag. I flera av de skrivelser som inkommit till utskottet från olika branschorganisationer belyses de i många fall egendomliga resultat som beskattningen medfört.

Om man ser till de sammanlagda ekonomiska effekterna av reklamskatten måste det anses vara tveksamt om skatten verkligen innebär någon nettotinkomst för samhällsekonomin när alla debetposter

dragits bort, särskilt om hänsyn tas till allt det inproduktiva arbete som beskattningsmyndigheter och skattskyldiga måste lägga ned för att kunna tillämpa förordningen.

Den information som lämnades utskottet om reklamtrycksakerna genom en företrädare för riksskatteverket belyste på många punkter skatteformens omöjlighet. Att låta tryckerierna svara för skatteredovisningen i fråga om trycksaker, för vilkas utformning de inte har något ansvar men där skatteplikten är helt beroende av denna utformning, måste anses vara en mycket märklig konstruktion som inte blir mera tilltalande av att tolkningssvårigheterna visat sig vara betydande även för experter. För mässor och utställningar blir tillämpningen av reklamskatten högst besynnerlig. Det är orimligt att beskatta tillfälliga visningar och demonstrationer, medan permanenta demonstrationer och utställningar inte beskattas. Dessa omständigheter talar ytterligare för ett avskaffande av reklamskatten.

Sammanfattningsvis finner vi, att skatten på annonser undergräver de bärkraftiga tidningarnas ekonomi och således skapar ett ökat behov av stöd för pressen, vilket i sin tur medför risker för godtycke och påverkan, att reklamskatten i övrigt är behäftad med väsentliga brister och inkonsekvenser, och att den ej heller kan försvaras från samhällsekonomisk synpunkt. Då en skatt på annonser och reklam enligt vår mening inte är ägnad att skapa en bättre reklam anser vi oss inte kunna finna några bärande skäl för att bibehålla en sådan beskattning utan förordar att den avvecklas. En sådan åtgärd torde emellertid påkalla vissa särskilda övergångsbestämmelser, för att inte onödiga störningsproblem skall uppstå inom näringslivet.

dels ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1973:8, 1973:889, 1973:890, 1973:1007 och 1973:1034 begär att Kungl. Maj:t till innevarande års höstriksdag lägger fram förslag om att skyndsamt avskaffa skatten på annonser och reklam.

2. av herrar Sundkvist (c), Olof Johansson i Stockholm (c) och Björk i Gävle (c) som

dels anför följande:

Utskottet redovisar i sitt yttrande åtskilliga betänkligheter mot beskattningen av utställningar och mässor och vi kan i huvudsak dela dessa synpunkter. Riksskatteverket har uppenbarligen inte kunnat finna någon godtagbar gränsdragning mellan skattepliktiga och skattefria mässor. Det måste ligga en orimlighet i att man tar ut skatt på en tillfällig visning eller demonstration, när man inte anser sig kunna beskatta den permanenta försäljningsutställningen, det lockande skyltfönstret eller demonstrationen i butiken. Sannolikheten talar för att riksskatteverket med hänsyn till dessa och liknande omständigheter och med beaktande av skatteutskottets uttalanden kommer att föreslå att denna del av reklamskatten avvecklas. Enligt vår mening vilar emellertid ansvaret för

att skattelagstiftningen får en vettig utformning i första hand på riksdagen och inte på de administrativa myndigheterna. Om riksdagen får informationer som entydigt visar att beskattningsreglerna bör ändras på en viss punkt och någon ytterligare utredning inte anses påkallad bör riksdagen också utan dröjsmål kunna besluta om ändring. I enlighet härmed förordar vi att riksdagen med verkan från och med den 1 juli 1973 upphäver reklamskatten på utställningar och mässor.

*dels ansett att utskottet under punkten 1 bort hemställa
att riksdagen med anledning av motionen 1973:8 antar följande*

Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1972:266) om skatt på annonser och reklam

Härigenom förordnas, att 5, 6, 7, 13 och 26 §§ och anvisningarna till 9 § förordningen (1972:266) om skatt på annonser och reklam skall ha följande lydelse.

Gällande lydelse

5 § Skatteplikt föreligger, om ej annat följer av 6 §, för reklam som i annan form än annons återges

1. i s. k. ljustidning, i eller i anslutning till trafikmedel, butikslokal, sportanläggning, teater eller liknande lokal, på fastighet eller allmän plats eller på annat motsvarande sätt,

2. genom visning av film eller återgivning av ljud,

3. genom mässa eller utställning,

4. i reklamtrycksak.

(Se vidare anvisningarna.)

6 § Skatteplikt föreligger ej för reklam som avses i

1. 5 § 1, om fråga är om reklam i eller utanför företags butikslokal, arbetsplats, trafikmedel eller liknande och reklamen avser företaget, dess verksamhet eller utrymmet för reklamen,

2. 5 § 2, om reklamen avser kommande verksamhet av det slag som bedrivs där reklamen offentliggöres.

Föreslagen lydelse

5 § Skatteplikt föreligger, om ej annat följer av 6 §, för reklam som i annan form än annons återges

1. i s. k. ljustidning, i eller i anslutning till trafikmedel, butikslokal, sportanläggning, teater eller liknande lokal, på fastighet eller allmän plats eller på annat motsvarande sätt,

2. genom visning av film eller återgivning av ljud,

3. i reklamtrycksak.

(Se vidare anvisningarna.)

6 § Skatteplikt föreligger ej för reklam som avses i

1. 5 § 1, om fråga är om reklam i eller utanför företags butikslokal, arbetsplats, trafikmedel eller liknande och reklamen avser företaget, dess verksamhet eller utrymmet för reklamen,

2. 5 § 2, om reklamen avser kommande verksamhet av det slag som bedrivs där reklamen offentliggöres.

Gällande lydelse

3. 5 § 3, om mässan eller utställningen har permanent karaktär eller arrangeras i anslutning till föreningsmöte, konferens, kongress eller liknande tillställning för en sluten krets eller om försäljning av utställda alster utgör ett väsentligt inslag på mässan eller utställningen.

7 § Riksskatteverket kan på ansökan förordna om undantag från skatteplikt för katalog för sådan postorderförsäljning från företag inom landet som sker i konkurrens med motsvarande försäljning från utlandet och för reklam på sådan mässa eller utställning som huvudsakligen riktar sig till internationell publik.

13 § Beskattningsvärdet utgöres i fall som avses i 3 § samt 5 § 1 och 2 av vederlaget och i fall som avses i 5 § 3 av det vederlag som utgår för upplåtelse av utrymme för reklamen.

I fall som avses i 5 § 4 utgöres beskattningsvärdet av sådan del av vederlaget som avser likvid för sättning, reproduktionsarbete, tryckplåt eller cylinder, papper eller annat tryckunderlag, tryckfärg, tryckning och bokbinderiarbete. Har den som utför tryckningen ej själv eller genom underleverantör utfört annat sådant arbete än bokbinderiarbete eller tillhandahållit sådan materiel, skall värdet av arbetet eller materielen inräknas i beskattningsvärdet med ledning av uppgifter från den som beställt trycksaken. Lämnas icke sådan uppgift, skall beskattningsvärdet uppskattas efter vad som är skäligt.

Föreslagen lydelse

7 § Riksskatteverket kan på ansökan förordna om undantag från skatteplikt för katalog för sådan postorderförsäljning från företag inom landet som sker i konkurrens med motsvarande försäljning från utlandet.

13 § Beskattningsvärdet utgöres i fall som avses i 3 § samt 5 § 1 och 2 av vederlaget.

I fall som avses i 5 § 3 utgöres beskattningsvärdet av sådan del av vederlaget som avser likvid för sättning, reproduktionsarbete, tryckplåt eller cylinder, papper eller annat tryckunderlag, tryckfärg, tryckning och bokbinderiarbete. Har den som utför tryckningen ej själv eller genom underleverantör utfört annat sådant arbete än bokbinderiarbete eller tillhandahållit sådan materiel, skall värdet av arbetet eller materielen inräknas i beskattningsvärdet med ledning av uppgifter från den som beställt trycksaken. Lämnas icke sådan uppgift skall beskattningsvärdet uppskattas efter vad som är skäligt.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Utgår icke — — — — — skäligt vederlag.

I beskattningsvärdet — — — — — eller avgift.

(Se vidare anvisningarna.)

26 § I fråga om reklamtrycksak som är skattepliktig enligt 5 § 4 och som införes till landet uppkommer skyldighet att erlagga reklamskatt vid införseln. Skattskyldig är den som i tullhänseende är att anse som varuhavare.

26 § I fråga om reklamtrycksak som är skattepliktig enligt 5 § 3 och som införes till landet uppkommer skyldighet att erlagga reklamskatt vid införseln. Skattskyldig är den som i tullhänseende är att anse som varuhavare.

Anvisningar

till 9 §

I fråga om mässa eller utställning anses arrangören offentliggöra den skattepliktiga reklamen.

Verksamhet anses — — — — — skattepliktig reklam.

Har innehavare — — — — — enligt 5 §.

Har tryckeri — — — — — sådant arbete.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1973. Föreskrifter om ikraftträdandet meddelas av Konungen.

Särskilt yttrande

av herrar Sundkvist (c), Olof Johansson i Stockholm (c) och Björk i Gävle (c):

Centerpartiet ansåg sig vid 1972 års riksdag inte kunna godta det då framlagda förslaget till skatt på annonser och reklam som partiet fann illa underbyggt, men förklarade sig vilja bibehålla annonsskatten med de justeringar som föreslogs i propositionen. Det fanns enligt vår mening inte anledning att införa en utvidgad reklamskatt på de förutsättningar som redovisades i förslaget, när man inte samtidigt kunde ta ställning till de reklamsanerande åtgärder som reklamutredningen förklarat sig komma att föreslå i ett senare betänkande. Därtill kom att remissbehandlingen visade att reklamutredningens förslag innehöll betydande brister som bara delvis kunde avhjälpas vid departementsbehandlingen.

Riksskatteverkets hittills gjorda erfarenheter av reklamskatten och inkomna skrivelser liksom här behandlade motioner bestyrker uppfattningen att förslaget var illa genomtänkt, och utskottet bekräftar att väsentliga ändringar av skatteförfattningen kan komma att bli påkallade redan detta år. Vi har emellertid inte ansett oss beredda att nu biträda förslagen om att omedelbart avskaffa den nyligen införda reklamskatten utan anser att man i nuvarande situation i första hand bör

söka att eliminera de mest påtagliga olägenheterna — exempelvis beskattningen av mässor och utställningar — och att man i avvaktan på reklamutredningens kommande förslag får successivt försöka förbättra lagstiftningen. Skulle de framtida erfarenheterna visa att det trots allt inte går att skapa en skatt utan väsentliga olägenheter och orättvisor får man ta upp avvecklingstanken till förnyad prövning. Vi anser i likhet med utskottsmajoriteten att det emellertid är orimligt att så kort tid efter ikraftträdandet döma ut skatten i sin helhet innan man haft egentliga möjligheter att förbättra den.